

עם זיווה שפיררודן
"היא היתה אלוהית"

עם אשתו לידיה
גולדשטיין, החוצה"

תפתח! "אך הוא, כמוכן, פתח. העיניים שלי נפלו על המילה: "נתקבלת". כתבתי מיכתב למפקד, לאמור: "היות שכל הספינות של המפעלים ממילא נתי פסות, היות שחלומי מאזומעולם היה להיות שחקן, היות שהתקבלתי לאוהל, "אודה לך מאד אם תאפשר לי ללמוד, בתנאי שכשתתחדש הפעילות תקבלו אותי בחזרה". וכך מצאתי את עצמי עם שמיכה, זוגי נעליים, גרביים, תחתונים, כובע-טמבל ו-קמט לירות, בתלאביב. שבוע ימים גרתי אצל אמו של הסופר יוש הלוי, אחרי-כך גרתי במלון "אג", כלומר על הספסלים האחרונים של האוטובוסים בתחנה המרכזית.

לידת

הצ'יזבטרון

ב סטודיו של הלוי הכרתי את בתו, אוהלה, ונעשינו חברים. לאט לאט התחלתי להידרדר, נעשיתי רזה, פשוט לא היה לי מה לאכול. עד שאחד החברים הביא לי מה הולך איתי. הוא פנה אל בני מהרש"ק, הפוליטרוק של הפלמ"ח. שסידר לי לעבוד בתע"ש של ההגנה, ששכן במרתפו של צריף ליד הבית-האדום ברחוב הירקון. הייתי עובד כל יום עד ארבע, ואחרי כך הולך לשיעורים. יום אחד היה חשש שהבריטים גילו את המקום, ועבודתי הופסקה. מהרש"ק סידר לי לעבוד כמדריך חג"ם, ואז פרצה המלחמה. מייד נקראתי לשירות, והתחלתי ללוות שיירות לירושלים. יום אחד התקיימה מסיבה, בהשתתפותו

אתה רוצה להיות?" אמרתי: "טרקטור ריסט, ואם לא — אז גלון". אמרו: "לא זה ולא זה". אמרתי: "טוב, אז סבלות". שאלו: "למה?" אמרתי: "לפתח את השרירים". שלושה חודשים תמימים בכיתי לילה לילה מגעגועים לאמא שלי, עד החופש הראשון, אחרי זה הפסקתי לבכות. באותה תקופה ביקשו מתנדבים לפלוגה הימית, השתתפתי בתורדת מעפילים. אחרי כך היתה תקופה שכל ספינה נתפסה, והיינו חוזרים במסע רגלי הביתה. יום אחד היה גשף של הפלמ"ח, בקיבוץ מעברות. דן בן-אמוץ תירגם סיפור של ויליאם סארוואן, והייתי צריך לקרוא אותו. תוך כדי עבודה עם דן, הוא אמר לי: "למה אתה לא לומד תיאטרון? אתה צריך להיות שחקן!" אמרתי לו: "להיות שחקן זה חלום שאינו ניתן להשגה". דן אמר באדישות: "אני אכיר לך את משה הלוי, מנהל תיאטרון אוהל, ואתה תלמד אצלו".

שבת אחת הוא לקח אותי איתו, לפגוש את הלוי. הגענו לרב הזו 9, ודן אמר לי: "חכה פה!" חשבתי שהוא מותח אותי. הוא מכיר את מנהל אוהל? לא יכול להיות!

חיכיתי שעה, חיכיתי שעתיים, לא דובים ולא דן. מסתבר שהוא פשוט אכל אצל מישפחת הלוי צהריים, ורק בסוף הארוחה אמר: "דרך אגב, יש לי חבר מוכשר, כדאי שתפגוש אותו". הלוי אמר: "תביא אותו פעם".

מעטפה

על הפסנתר

ל כך באתי לבחינות. כל הנבחנים החזיקו בידים ביאליק, ושיינו:

שייקה (שני מימין) ב"צ'יזבטרון"
"אתה טוב בשביל החברה, לא בשביל תיאטרון!"

הפעילו עלי לחצים, זימנו אותי לפגישה עם יגאל אלון ועם יצחק שדה. כוחי לא עמד לי בפניהם, ושוכנעתי. התוכנית הר ראשונה נקראה כיצד נמכרה מגילת העצמאות, סאטירה שטענה כי מכרנו את מגילת העצמאות לאמריקה. אשר יגורתי בא. ההצגה נכשלה, ואני ידעתי שאני חייב לנסוע.

בתקופת הצ'יזבטרון אירע אסון. הלהקה עלתה על מוקש, קצת לפני השיחרור. אוהלה נפצעה קשה, כך אחת התרסקה לה לגמרי, והיא שהתה חצי-שנה בבית-חולים. אחרי-כך נסעה לארצות-הברית ל-גיחות. בינתיים גרתי אצל הוריה. בי-1950 נסע אוהל לפאריס. נסעתי עם אוהל כמועמד-לנישואין עם בתו של משה הלוי. בפאריס נפגשנו והתחתנו. בטכס החתונה נכח הקונסול שלנו בפאריס, והרב הראשי שם ערך את הקידושין.

דקרו

השתולל

ל רשמתי ללימודים אצל ז'אן-לואי בארו. כעבור חודשיים הבנתי שזה לא בשבילי. מישהו אמר לי: "שמע, אטיין דקרו מחפש אנשים מוכשרים". באתי אל אבי הפנטומימה המודרנית, וראיתי בחורים צעירים עומדים. הצי גום ערוף, ועושים אקרובטיקה. דקרו לקח אותי הצידה, ואמר לי: "אתה מישראל?" עניתי: "היתה לך הצלחה גדולה בישראל" (הוא הופיע בארץ שנה קודם-לכן). אמר: "לא. לישראל היתה הצלחה גדולה אצלי".

בזמננו התחלתי ללמוד. שלוש שנים הייתי אצל האיש הזה, ועסקתי בלימוד אינטנסיבי יומיים. תוך כמה חודשים הר-ציא דקרו את עצמו מההצגה, ואני קיבלתי את תפקידו. הוא, שהיה כזה פרפקציוניסט, שמעולם לא היינו די מוכנים כדי להופיע לפני קהל.

בינתיים נולד בני, אלעד, ומצבנו הכלכלי היה בכי-רע.

פגשתי את מארסל מארטו, והוא אמר לי: "מה אתה עושה אצל דקרו? בוא תופיע איתי!"

אוהלה עבדה בקונסוליה, היינו בצימצום ואכלנו צהריים אצל דקרו בבית. לא פעם היתה לנו בעייה מה לעשות עם הכסף

של מפקד הפלמ"ח, יגאל אלון. הופעתי יחד עם נעמי פולני. יגאל קרא לחיים ספר, ואמר לו: קח את שייקה ואת נעמי, ותקימו חוליה שתעלה את המוראל". ואז, באותו מעמד, קרא חיים ספר לחוליה בשם צ'יזבטרון.

מאוחר יותר הצטרף אלינו האקורדיוניסט אליקום שפירא. שהיום הוא מנצח באמריקה, והתחלנו להופיע. אז הציע לי חיים להחליף את השם מגולדשטיין לאופיר. עד היום אני לא יודע מה פיתאום קראו לי תקופה מסויימת בקאריירה שלי בשם "שי". כשאני חושב על זה כעת, אני נזכר כי בארצות-הברית כתבו את שמי כך: SHAY, K. אולי מכאן נולד השם. הצ'יזבטרון היה קיים בין השנים 1948-1950. במהלכו הצטרפו אלינו גם ריבקה-לה, כרמית, יואל זילברג ואוהלה הלוי.

ב-1950, אחרי השיחרור הגדול, נעשה ניסיון להפוך את הצ'יזבטרון לתיאטרון פוליטי אורחי של תנועת אחדות-העבודה. זו היתה הפעם הראשונה שניסו לכפות עלי דבר שהתנגדתי לו. אמרתי להם: "תיאטרון פוליטי צריך להיות סופר-מיקצועי, כדי לחפות על העובדה שהוא פוליטי, ואנחנו הצ'יזבטרונים".

* ימני: גידעון דינגר, משמאל: נעמי פולני, לידה רבקה-לה.
** שהיתה אז חלק ממפ"ם.

"שמיים. בקשו רחמים עלי!" החברה היו צעירים, עובדי עניבות, והנה באתי אני, פלמ"חניק מוזנח, בלי קטע ביאליק, ישיבת ושעמתי אותם עולים בזה אחר זה וקוראים: "שלוש רב שובך, ציפורה נחמדת, שמיים בקשו רחמים עלי". כשהגיע תורי אמרתי: "אני מצטער, לא הספקתי להכין קטע של ביאליק". היה שום לא-יגורמלי, ואחרי-כך הראיתי להם קטע איר פלמ"חניק מתנגן במיקלחת בקיר בוז. אפילו לא ידעתי או שקוראים לזה פנטומימה. האולם נשכב, אחרי-כך הראיתי להם שלושה טיפוסים באים לקולנוע. הם החזיקו אותי שם שעה שלמה. נגי-מרו לי הקטעים, והמצאתי במקום קטע על פלמ"חניק שבא לבקש עבודה. ואז אמרו לי בטון שונה מאשר לאחרים: "נודיע לך בכתב".

כשחזרתי למשק, עשיתי פארודיה על כל הנבחנים. החברה התגלגלו מצחוק ו-אמרו לי: "שטויות, אתה טוב בשביל החברה, לא בשביל תיאטרון". בחדר-האוכל עמד פסנתר, שעליו היה מונח הדואר. כעבור שבועיים עלה דן בן-אמוץ על הפסנתר, לקח מעטפה וקרא: "ישעיהו גולדשטיין, תיאטרון פועלי ארץ-ישראל". כששמעתי את זה החזקתי בשתי שורות השולחנות, עשיתי סאלטה, נחתתי על הגב. לא יכולתי לנשום, והייתי לבן כמו סיד. אמרתי לדן, חצי מת: "אל